

Dylid sicrhau bod technoleg yr aelodau prosthetig a ddarperir gan GIG Cymru cystal â'r hyn a geir yng ngweddill y DU

Y Pwyllgor Deisebau | 15 Medi 2020
Petitions Committee | 15 September 2020

Cyfeirnod: RS20/12961-3

Rhif y ddeiseb: P-05-974

Teitl y ddeiseb: Dylid sicrhau bod technoleg yr aelodau prosthetig a ddarperir gan GIG Cymru cystal â'r hyn a geir yng ngweddill y DU

Testun y ddeiseb: Rydym yn galw ar y Senedd i annog Llywodraeth Cymru i sicrhau bod cyllid ar gael i alluogi pobl o Gymru sydd wedi colli rhan o'u corff i gael technoleg brosthetig sydd o leiaf cystal â'r hyn sydd ar gael yng ngwasanaethau iechyd gwladol Lloegr a'r Alban.

Gofynnwn am i'r un lefel o gefnogaeth fod ar gael i bobl sy'n byw yng Nghymru. Mae GIG yr Alban wedi darparu aelodau prosthetig a reolir gan ficrobrosesydd ers sawl blwyddyn, ac mae GIG Lloegr wedi eu darparu er 2016. Mae polisi Cymru i fod i gael ei adolygu er 2017.

Hanes y deisebydd:

Fel person ffit yn tynnu am fy 60 oed, un prynhawn Gwener ym mis Mawrth 2018, pan oeddwn yn y gwaith, fe gefais i anewrysm yn fy nghoes dde. Dros yr wyth diwrnod nesaf, cefais dair llawdriniaeth fawr wrth i dîm proffesiynol iawn geisio achub fy nghoes, ei hachub o dan y pen-glin, ac yna ei hachub uwchben y pen-glin. Llwyddodd y llawdriniaeth ddiwethaf a thorrwyd fy nghoes i ffwrdd ychydig uwchben y pen-glin. Cefais fy nghyflwyno i'r Ganolfan Aelodau Artiffisial a Chyfarpar yn Ysbyty Rookwood, ac yno y cychwynnodd fy nhaith yn ôl i'r gwaith. Fe wnaethant ddylunio a gosod aelod prosthetig, a thrwy ffisiotherapi rheolaidd, roeddwn yn cerdded, ac yn ôl yn y gwaith erbyn diwedd yr haf. Diolch yn fawr, gwasanaeth gwych.

Am sawl blwyddyn mae anghysondeb sylweddol wedi bod o ran y math o brostheteg sydd ar gael i bobl anabl Cymru.

Gan y bydd yn rhaid i mi dreulio gweddill fy oes yn defnyddio coes brosthetig, hoffwn gael yr

un cyfle â thrigolion gweddill y DU, a hoffwn i bob person arall yng Nghymru sydd wedi colli aelod o'u corff gael y cyfle hwnnw hefyd. Peidiwch â gwahaniaethu. Rhowch yr un safon i drigolion anabl Cymru.

1. Cymru

Yng Nghymru, mae tair canolfan aelodau artiffisial a chyfarpar arbenigol sy'n **darparu gwasanaethau adsefydlu mewnol gan y GIG i'r rhai sydd wedi colli aelod**, neu sydd wedi cael aelod prosthetig, ac mae'r canolfannau hyn yng Nghaerdydd, Abertawe a Wrecsam. Caiff y gwasanaeth ei gomisiynu'n ganolog gan Bwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru ar ran y saith Bwrdd Iechyd Lleol yng Nghymru.

Cyhoeddodd Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru y polisi **manyleb gwasanaeth gwasanaethau arbenigol: CP89 Prosthetic and Amputee Rehabilitation Services**, ym mis Rhagfyr 2014.

Mae'r ohebiaeth oddi wrth y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol at y Pwyllgor ar 13 Gorffennaf 2020 yn nodi bod prostheteg uwch, gan gynnwys prostheses pen-glin a reolir gan fibrobrosesydd, yn cael eu hariannu ar gyfer **cyn-filwyr** sy'n preswyllo yng Nghymru ac sydd ag anafiadau y gellir eu priodoli i'w gwasanaeth fel milwyr, yn unol â'r **polisi gwasanaethau arbenigol: CP49 War Veterans – Enhanced Prosthetic Provision**.

Mae'r Gweinidog hefyd yn nodi bod y Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol yn cynnal proses flynyddol i bennu darpariaeth gwasanaethau prostheteg arbenigol yn seiliedig ar dystiolaeth o fudd, wedi'i hasesu'n unol â meini prawf penodol. Ystyriodd y Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol a ddylid darparu prostheses pen-glin a reolir gan fibrobrosesydd ar gyfer sifiliaid fel rhan o'i adolygiad blynyddol unwaith eto eleni [2020]. Ar hyn o bryd, ni ddarperir prostheses pen-glin a reolir gan fibrobrosesydd fel mater o drefn ar gyfer sifiliaid. Fodd bynnag, dywed y Gweinidog fod swyddogion yn parhau i gyfathrebu'n rheolaidd â'r Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol i sicrhau bod dystiolaeth ar gael i lywio eu penderfyniadau comisiynu.

Os na ellir rheoli anghenion cleifion gan ddefnyddio'r ystod o gyfarpar y cytunwyd arni, a bod y tîm clinigol prosthetig a phobl sydd wedi colli aelod yn credu bod rhesymau eithriadol dros ddarparu cyfarpar y tu allan i'r ystod hon, yna mae modd gwneud Cais Cyllido Cleifion Unigol i'r Pwyllgor

Gwasanaethau Iechyd Arbenigol o dan y Polisi Cymru Gyfan ar gyfer Gwneud Penderfyniadau ar Geisiadau Cyllido Cleifion Unigol. Mae canllawiau ar y broses Cais Cyllido Cleifion Unigol ar gael ar [wefan Pwyllogor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru.](#)

2. Lloegr

Yn Lloegr, mae [gwasanaethau arbenigol](#) yn cael eu cynllunio'n genedlaethol ac yn rhanbarthol gan GIG Lloegr sydd wedi cyhoeddi [manyleb gwasanaeth ar gyfer cyfarpar anabledau cymhleth – Prosthetic Specialised Services For People Of All Ages With Limb Loss.](#)

[Polisiau comisiynu](#) sy'n diffinio pwy a gaiff fynediad i wasanaethau ar gyfer grwpiau penodol o gleifion. Cyhoeddodd GIG Lloegr y [polisi comisiynu clinigol ar gyfer pengliniau prosthetig a reolir gan ficrobrosesydd.](#) ym mis Rhagfyr 2016. Yn ôl y polisi:

NHS Provision of MPKs was previously available through Individual Funding Requests (IFRs) resulting in significant variations in prescription and use at the national level in the absence of an agreed prescribing policy. This policy aims to create an equitable, evidence-based approach to the prescribing of MPKs and improve the quality of limb loss rehabilitation and outcomes at a national level.

Mae'r polisi hefyd yn nodi bod GIG Lloegr wedi adolygu'r dystiolaeth a dod i'r casgliad bod digon o dystiolaeth i ystyried cefnogi **comisiynu** aelodau a reolir gan ficrobrosesydd **fel mater o drefn**. Mae'r meini prawf ar gyfer comisiynu i'w gweld ar dudalennau 18 i 21 o'r polisi.

Nid yw'r polisiau a ganlyn yn cael eu comisiynu fel mater o drefn gan GIG Lloegr:

- [Clinical Commissioning Policy: High definition silicone covers for prosthetic limbs, high definition feet and partial hand prosthesis](#)
- [Clinical Commissioning Policy: Multi-grip Upper Limb Prosthetics](#)

3. Yr Alban

Yn GIG yr Alban, mae'r [Gwasanaeth Prostheteg Arbenigol](#) yn gyfrifol am asesu, rhagnodi a darparu prostheses o'r radd flaenaf.

Mae prostheteg arbenigol yn cwmpasu ystod eang o brostheses o'r radd flaenaf, gan gynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i'r rhai a ganlyn:

- pengliniau a reolir gan fibrobrosesydd
- aelodau cymalog ar gyfer rhan uchaf y corff a reolir gan fibrobrosesydd
- cymalau traed a phigyrnau arbenigol
- aelodau chwaraeon

Mae'r gwasanaeth ar gael i ddefnyddwyr aelodau prosthetig cymwys sy'n preswyllo yn yr Alban. Mae'n cwmpasu'r rhai yn y categorïau a ganlyn:

- cyn-filwyr y lluoedd arfog (sydd wedi gadael yn ddiweddar) sydd wedi cael prosthesis o'r radd flaenaf wedi'i osod gan Ganolfan Adsefydlu Meddygol y Weinyddiaeth Amddiffyn;
- aelodau o'r lluoedd arfog sydd wedi colli aelodau o ganlyniad i anafaiadau y gellir eu priodoli i'w gwasanaeth a atgyfeiriwyd ar gyfer asesiad. Ar hyn o bryd, byddant hefyd yn mynychu canolfan prostheteg yn yr Alban (Cyfamod y Lluoedd Arfog);
- unrhyw ddefnyddiwr gwasanaeth prostheteg arall sy'n byw yn yr Alban ar hyn o bryd ac sy'n bodloni'r meini prawf cymhwysedd.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.